

innkomne forslag vedtatt på AUFs 58. ordinære landsmøte

Innhold

Forslag 1: Den sosialdemokratiske rettsstaten

Forslag 2: Grønn kraft

Forslag 3: AUF`s 10 skattekrav til Arbeiderpartiets landsmøte

Forslag 4: Mer effektiv jernbane i offentlig regi

Forslag 5: Behandling og oppfølging av transpersoner

Forslag 6: En mer bærekraftig klesindustri

Forslag 7: Bærekraftige primærnæringer

Forslag 8: Fulltidsstudenten - og like muligheter for alle

Forslag 9: Et sosialdemokratisk Norge

Forslag 10: AUFs samarbeidsalternativ

1: Den sosialdemokratiske rettsstaten

Sosialdemokratiet skal aldri gi opp enkeltmennesket. Kriminalomsorgen skal gi mennesker en mulighet til å endre seg og bygge livene sine på nytt. I Norge er frihetsberøvelsen i form av fengsel en straff man kan idømmes som følge av alvorlige lovbrudd. Dette skal imidlertid ikke bety at du gis opp av fellesskapet. Likevel vet vi at fengselsstraffen i seg selv medfører stigma og svekkede sosiale relasjoner som gjør veien tilbake til et liv uten kriminalitet vanskeligere.

Bedre finansiering

Høyreregjeringen gjennomførte en kraftig nedbygging av kriminalomsorgen i årene 2013-2021. Mindre lavsikkerhetsfengsler er lagt ned til fordel for større høysikkerhetsfengsler. Samtidig er budsjettene strupet år for år. Resultatet er en bemanningskrise, dårligere rehabiliteringstilbud og mindre kontakt mellom innsatte og ansatte. Det sosialdemokratiske svaret på denne utviklingen må være en kraftig oppbygging av kriminalomsorgen igjen for å spare samfunnet og enkeltmennesket for kostnadene nye kriminalitet bringer med seg.

AUF vil:

- Redusere antall innsatte i høysikkerhetsfengsel, bygge ut nye lavsikkerhetsfengsler og etablere flere overgangsboliger.
- Styrke bemanningen og kraftig øke bevilgningene til Kriminalomsorgen i statsbudsjettet.

Fri rettshjelp

Hvis muligheten til å få prøvd en sak for domstolene bare er forbeholdt de ressurssterke, vil det øke den sosiale ulikheten, svekke befolkningens tillit til det offentlige, og på sikt undergrave rettsstaten. Derfor er det på tide med en helhetlig reform av rettshjelpsordningen, hvor alle får reell muligheten til å benytte seg av rettsvesenet.

AUF vil:

- At de økonomiske vilkårene skal endres slik at en større andel av befolkningen omfattes av rettshjelpsordningen, og at denne inntektsgrensa knyttes til folketrygdens grunnbeløp.
- Senke egenandelene, særlig for de med inntekt under 3G, og fjerne egenandelene for de med beregningsgrunnlag under 1G.
- At de første 60 minuttene av konsultasjonen med rettshjelp bør være uten egenandel.
- Ha tydeligere vilkår for fri rettshjelp, som gjør rettsstillingen lettere og klarere for vanlige folk å forstå.
- Øke graden av skjønn for bevilgning av fri rettshjelp for å kunne omfatte flest mulig, og hindre at de som faktisk har behov havner utenfor.
- Innføre en førstelinjetjeneste og en bedre offentlig ordning for rettshjelp.
- Opprette en offentlig nettportal for rettshjelp og en chattetjeneste for rask juridisk bistand.
- Gi høyere øremerkede tilskudd og styrke frivillige rettshjelptiltak som Jussbuss, JURK, Rettssenteret og Gatejuristen m.m.
- Øke salærsatsen til kostpris for advokater.

De innsattes helse og soningsforhold

Kuttene i kriminalomsorgen har gått dramatisk utover de ansattes helse og soningsforhold. Forekomsten av selvmord i norske fengsler er høy, og den er spesielt høy rett etter innsettelse og løslatelse. 10 % av alle selvmordsforsøk skjer innen de første 24 timene, og 21 % innen den første uka. De innsattes psykiske helse må derfor prioriteres og fokuseres på det sekundet de fengsles og løslates.

Soning må også foregå i nærheten av straffedømtes sosiale, familiære og arbeidsrelaterte nettverk. Vi ser at både soning i samfunnet og overgangsboliger er en kriminalomsorgsløsning som styrker dette nærhetsprinsippet og reduserer tilbakefall til ny kriminalitet. Derfor må vi ha fengsler over hele landet.

I dag har kriminalomsorgen også en utstrakt bruk av isolasjon. Dette har Norge blitt kritisert for gjentatte ganger for av Europeiske Torturkommisjonen (CPT), fordi vi i flere tilfeller har brutt de innsattes menneskerettigheter. AUF er tydelige på at dette må opphøre.

AUF vil:

- At norske fengsler skal ha en nullvisjon for selvmord og selvmordsforsøk.
- Ha og styrke inntakssamtalene innen 24 timer, hvor den innsattes psykiske helse kartlegges og vurderes.
- Ha spesialutdannede innenfor psykisk helse i fengslene, og ansatte med økt kompetanse som er trent til å gjenkjenne selvmordstegn.
- At innsatte har tilgang på helse- og omsorgstjenester som er likeverdig med tilbudet som finnes på utsiden.
- Ha flere tilrettelagte celler for de med funksjonsnedsettelse.
- Sørge for at barn som må sone i fengsel, skal sone ved landets ungdomsenheter.

- Fordømme og forhindre all ulovlig isolasjon av innsatte.
- At isolerte får mer informasjon om hvilken hjelp som er tilgjengelig, for eksempel fra ansatte i helseavdelingen og psykologer.
- Øke kapasiteten og etablere flere rusmestringsenheter slik at flere innsatte med rusproblemer får raskere hjelp av kvalifisert helsepersonell.
- Etterstrebe at flest mulig unge voksne mellom 18 og 25 år tilbys tilpassede soningstilbud i egne, mindre fengselsenheter.
- Vurdere å overlate det juridiske og organisatoriske ansvaret for innsatte barn mellom 15 og 18 år til Barnevernet. Kriminalomsorgen kan assistere med grunnleggende sikkerhet, men Barnevernet har fullt ansvar for innhold og pedagogikk.
- At det skal gjennomføres en nøyaktig og grundig gjennomgang av straffegjennomføringsloven.

Livet etter soning

Når man er ferdig med soningen, skal man tilbake til samfunnet på samme premisser som andre. Dette innebærer at kriminalomsorgen må samarbeide med offentlige myndigheter, organisasjoner og privatpersoner, for bistå den løslatte med å etablere et nytt liv.

Dersom man med dagens system idømmes erstatning og ikke kan betale, vil staten dekke erstatningen, men man må senere nedbetale gjelden etter soning til staten. Dette blir en uforholdsmessig stor byrde for mange, og AUF vil derfor avvikle ordningen med innkreving av renter for gjeld under soning.

AUF vil:

- Avvikle ordningen med innkreving av forsinkelsesrenter for gjeld under soning.
- Koble NAV tettere på innsatte og ansette flere sosialkonsulenter i fengslene.
- At kriminalomsorgen og helse- og omsorgstjenesten samarbeider om løslatelse, slik at fastlege, ruskonsulent eller andre aktører som skal hjelpe innsatte videre i tilbakeføringsarbeidet, kontaktes så fort som mulig etter løslatelse.
- Øke støtten til veldedige organisasjoner som tilbyr tjenester etter løslatelse, blant annet Røde Kors Nettverk etter soning og Kirkens Bymisjon.
- Få inn flere Exit-programmer i bydeler/kommuner med høy kriminalitet.
- At kommunene årlig tilbyr jobb så langt det er mulig til nyløslatte som har særlige vansker for å komme seg ut i arbeidslivet.

Bedre soningsforhold for kvinner

I dag er det fire rene kvinnefengsler i Norge. Samtlige ligger sør for Oslo. Dette gjør at mange kvinner enten må sone langt unna nærmiljøet sitt, eller i fengsler med menn.

I utgangspunktet er AUF positive til at kvinner og menn soner sammen. I dag vet vi imidlertid at kvinner er svært utsatte i fengsel, og at risikoen for seksuelle overgrep, vold, utpressing og tvang er høy. Kvinner i fengsel er også statistisk sett mer sårbare enn kvinner generelt. Seks av ti straffedømte kvinner oppgir for eksempel å ha blitt utsatt for voldtekt.

Kriminalomsorgen for kvinner trenger et stort løft. Derfor mener AUF at det må etableres flere kvinnefengsler der det er grunnlag for det befolkningsmessig, og at forholdene i de eksisterende fengslene må oppgraderes.

AUF vil:

- Etablere flere kvinnefengsler flere steder i landet.
- Prioritere å oppgradere kvinnefengsler og avdelinger hvor kvinner soner.

2: Grønn kraft

Verden står overfor det største energiskiftet i historien. På litt over tre tiår skal olje, gass og kull tilhøre historiebøkene. Infrastruktur, industri og folk skal bytte energikilder, og det raskt. Hele sektorer skal elektrifiseres, og konkurransen om strømmen er stor. Ren energi er nøkkelen til et fornybarsamfunn med bærekraftig produksjon og fremtidsrettede arbeidsplasser.

Nå går energinasjonen Norge inn i en ny fase, da må vi stake ut fremtidens kraftpolitikk. Omstillingen fra et fossilt til et fornybart samfunn kommer til å kreve mye mer ren energi. Anslagene sier at vi må produsere over 50 TWH mer i 2050 dersom vi skal oppfylle Norges klimaforpliktelser. Det er om lag like mye som all norsk vannkraftproduksjon i dag. Samtidig må vi ta klokere valg med den kraften vi allerede har. Vi må spare mer energi, og bygge ut ny kraft på en skånsom måte overfor naturen.

En rettferdig kraftpolitikk

De siste årene har strømprisene i deler av landet skutt i været. Putins Russland fører en energikrig ovenfor Europa ved å bremse salget av olje og gass til kontinentet. Her i Norge har en historisk tørr periode med lite regn ført til at vannstanden i magasinene er lave. En perfekt storm har skapt historisk høye energipriser over store deler av Europa. De som blir hardest rammet er de med dårligst råd. For AUF er det viktig endringer i strømprisene ikke er med på å øke forskjellene i samfunnet.

I Norge sitter kommuner og fylker på store eierandeler av norsk kraftproduksjon. Når strømprisene øker, er det selskapene som sitter med overskuddet. AUF mener strømselskapenes inntektssystem skal gjennomgås slik at selskapene ikke er med på å presse prisene opp.

I Norge har rundt 5 prosent av husstander fastprisavtaler på strøm. Til sammenlikning er denne andelen på 25 prosent i Sverige. I Danmark og Finland har

halvparten av vanlige strømkunder fastpris. Slike avtaler gjør at folk med sårbar økonomi er mindre utsatt for store endringer i pris. Det bør legges til rette for flere kan inngå fastprisavtaler som er bedre og rimeligere enn dagens. I tillegg må skattesystemet gjennomgås så det blir satt et tak på hva kraftprodusentene kan ta i påslag på strømprisen.

AUF vil:

- Legge til rette for at flere kan inngå rimeligere fastprisavtaler på strøm.
- Justere skattesystemet for kraftselskapene så det blir satt et tak på hva kraftprodusentene kan ta i påslag på strømmen.
- Fjerne insentiver i inntektssystemet til kraftselskapene til å kunstig øke strømprisene i markedet.
- Videreføre strømstøtteordningene og styrke dem for studenter, så lenge de nåværende høye strømprisene vedvarer.
- Arbeide for en jevnere nettleie uavhengig av geografi.
- Senke tillatt utbytte og topplønnen til selskapene.

Energieffektivisering

Den letteste strømmen å skape, er den vi sparer. Anslag viser at det er mulig å spare om lag 10 TWH fra bygg i Norge. Likevel går energieffektiviseringen alt for tregt. Den største barrieren er at det er dyrt. En energioppgradering av en ordinær enebolig til den beste standarden vil koste nærmere 1,5 millioner kroner. I tillegg er det vanskelig for folk vite hvilke grep de bør ta og hvor mye tid og ressurser det krever. Dagens politikk har ikke vært tilstrekkelig for å overkomme disse barrierene.

Det er et behov for å få igang energieffektiviseringen raskt. Tidligere har støtteordningene vært søknadsbaserte gjennom Enova. Vi ønsker at ansvaret for informasjon, støtte og lånefinansiering av energieffektivisering flyttes til Husbanken, ikke bare for lavinntektsfamilier, men for alle husholdninger. AUF ønsker derfor å innføre et støttesystem som gir høyere støtte til effektiviseringstiltak jo raskere man setter i gang med renoveringer og at støttebeløpet reduseres etterhvert. Det vil gi et insentiv for å raskt sette i gang med gjennomføring av tiltakene.

For at Husbanken skal lykkes må de ha et tett samarbeid med kommunene. Husbanken må bruke kommunene til å komme i kontakt med huseiere som trolig skal pusse opp, enten ved at regjeringen regulerer tiltak på klimaskallet som meldepliktig, eller ved at kommunene kontakter alle husholdningene som har eldre boliger som er modne for rehabilitering. Boligeiere må få konkret informasjon med forslag til hvilke tiltak som vil egne seg for deres boligtype, informasjon om støtte- og lånefinansiering, og hvem huseier kan ta kontakt med hvis de trenger ytterligere hjelp for å sette i gang.

Det offentlig er en viktig aktør og leietaker av bygg. AUF mener at myndighetene må gå foran som et godt eksempel overfor resten av næringslivet. For å øke energioppgraderingen av alle næringsbygg vil det ha stor signaleffekt om det offentlig kun ba om å leie kontorlokaler med energikarakter A. Dette vil påvirke store deler av kontormarkedet, siden mange utleiere vil ønske det offentlige som leietaker.

AUF vil:

- Flytte hele ansvaret for energieffektiviseringstiltak i husholdninger fra Enova til Husbanken.
- Innføre et støttesystem som gir høyere støtte til effektiviseringstiltak jo raskere man setter i gang med renoveringer, og at støttebeløpet reduseres etterhvert.
- Opprette en prøveordning der håndverksbedrifter kan få støtte til gjennomføring av energitiltak.

- Bruke 1 milliard kroner årlig til å støtte velprøvde og modne energiltak i husholdninger, herunder borettslag og sameier.
- Innføre krav om at alle næringsbygg med høyt energiforbruk, eller som har energimerking E eller lavere, skal bli pålagt effektiviseringskrav.
- At myndighetene skal stille krav at alle kontorlokaler de leier skal være av energikarakter A.
- At strømstøtteordninger ikke skal bli et hinder for energieffektivisering.
- At kommuner skal få støtte til å opprette gratis energirådgivning for innbyggerne sine.

Ren energi som et konkurransefortrinn

Lave strømpriser er et viktig konkurransefortrinn for norsk industri. Dersom Norge skal bli mindre avhengig av inntektene fra olje og gass i tiden fremover, er vi avhengig av at ny industri kommer til. Dette fører til et ekstremt behov for mer strøm. Behovet for norsk kraft kommer til å være stort i årene som kommer, både i Europa og her hjemme. Med de mellomlandsforbindelsene som vi har til Europa i dag, er Norge trygge dersom vi har store kraftunderskudd, og samtidig rigget for eksport ved store overskudd. Å åpne for nye mellomlandsforbindelser nå i en tid hvor Norge står foran et stort energibehov er ikke rett. Først når Norges egen kraftproduksjon har økt betraktelig kan en diskusjon om nye forbindelser finne sted.

AUF vil:

- At Norge må øke sin nasjonale kraftproduksjon for å sikre kraftoverskudd i normalår.
- Ikke planlegge eller bygge ut nye mellomlandsforbindelser før evaluering av de eksisterende og energimeldinga er ferdig.

Europa

Ved at flere land har et sammenbundet strømnnett kan man redusere behovet for fossil energi, da land med ulikt klima har energioverskudd på forskjellige tidspunkt. Norge er helt avhengig av å kunne importere kraft fra våre naboland. Det må vi, fordi vi har en kraftproduksjon som er væravhengig. Helt siden 1971 har Norge vært koblet på det Europeiske strømnettet. Når vi trenger mer strøm enn vi klarer å produsere i Norge, er vi avhengige av å importere strøm fra andre europeiske land. Hvis ikke ville vi ha måttet rasjonere strømmen. Motsatt, så selger vi strøm til andre europeiske land når vi har overskudd av kraft og når prisen på norsk kraft er lavere enn i våre naboland. Dette er en forsyningssikkerhet Norge er helt avhengig av. Utveksling av fornybar energi mellom europeiske land er med på å kutte klimagassutslipp, og er viktig i arbeidet med å nå klimamålene Europa har satt seg. Samtidig mener AUF at Norge må jobbe for at det europeiske energimarkedet på sikt kun skal inneholde fornybar energi.

De siste årene har det blitt bygget ut nye strømkabler til Europa, også kalt mellomlandsforbindelser. Med de planlagte havvindsatsningene på norsk sokkel vil Norge i fremtiden oppleve perioder med stort kraftoverskudd. Det vil derfor bli et behov for å kunne sende dette overskuddet ut. Regjeringen har sett på en mulighet ved å bygge en såkalt hybridkabel. Så lenge havvindparken produserer, vil overskuddet flyte ut gjennom hybridkabelen. AUF mener en ny hybridkabel må reguleres på nærmere avtalte vilkår med mottakerlandet, slik at kraft først og fremst tilfaller Norge. Regulering kan f.eks. være i tidsrom, årstider, kraftmengde eller -pris, eller kombinasjoner av disse.

AUF vil:

- Ha et offentlig eierskap av kraft og strømnnett.
- Fortsette tilknytningen til EUs energimarked.

- Benytte tilgangen til EØS-avtalens unntaksbestemmelser for å hindre at vannmagasingraden når kritisk lave nivåer.
- Stille krav til regulering av en ny hybridkabel, for å hindre at den fungerer som en ordinær mellomlandskabel.
- At staten skal eie alle mellomlandsforbindelser.
- At Norge skal ha en sterk tilstedeværelse under forhandlinger om energimarkedspakker vi er en del av.

Vannkraft

Vannkraft er Norges viktigste fornybare energikilde. AUF vil fornye de eksisterende vannkraftverkene i Norge med sikte på å utnytte mer av energipotensialet, samtidig som vi viderefører vern av allerede vernede vassdrag, da det største potensialet i økt vannkraftproduksjon finnes i å forbedre de allerede eksisterende vannkraftverkene.

AUF vil:

- Oppgradere de vannkraftverkene som kan oppgraderes.
- Fortsette å verne de vassdragene som er verna.
- Utrede en ny grunnrentebeskatning på vannkraft.
- Utvide hjemfallsretten til å også omfatte småskala kraftproduksjon.

Vindkraft

Norge har Europas lengste kystlinje og har et gigantisk potensial for vindkraft. Dersom vi skal nå klimaforpliktelsene våre i både 2030 og 2050 er vi avhengig av å bygge ut vindkraft både på land og til havs. Kraftutbyggingen haster ettersom vi risikerer å miste vårt industrifortrinn, samtidig må hensynet til natur og miljø ikke bli overkjørt i prosessen.

AUF vil:

- Bygge ut mer vindkraft på land, men at dette skal forankres bedre i kommunene, og at man skal stille strenge krav til at eventuelle naturinngrep må reverseres.
- Sikre at en større del av inntektene fra vindkraft på land skal gå direkte til kommunene.
- Opprette et auksjonsbasert system for havvind, samt å forsere utbygging av flytende havvind.
- Stå fast ved målet om å elektrifisere norsk sokkel gjennom havvind. Selskapene bør selv stå for kostnaden, og staten må vurdere innkjøpsavtaler med selskapenes havvindmøller ved slutten av plattformens levetid.
- Styrke Miljødirektoratet, og gi dem oppdraget med å lage et oppdatert kunnskapsgrunnlag om bunnforhold, marint liv, fugl i aktuelle områder for havvind.
- Opprette et statlig vindkraftselskap eller bruke Statkraft til dette, og utvikle vindkraft på samme måte som Norge har utviklet vannkraft.
- Innføre en grunnrentebeskatning på vindkraft.

Solkraft

Til tross for at Norge ikke er et solfylt land er det fremdeles mulig å utnytte den solstrålingen som treffer landet vårt. AUF vil gjøre det enklere for private bedrifter og enkeltpersoner å utnytte solenergi og vi mener at dette bør støttes økonomisk. Det trengs en nasjonal satsing for å få satt i gang en utbygging av solenergi i Norge.

AUF vil:

- Ha en nasjonal satsing med 60% investeringsstøtte for solcelle- og solfangeranlegg, gjennom husbanken.
- Gjøre det lettere for privatpersoner å selge egenprodusert strøm inn på strømmarkedet.
- Samarbeide med kommunene og utvikle insentivordninger for å bygge ut solceller på offentlige bygg.

Kjernekraft og thorium

Norge og Europa trenger mer energi, og vi vet at dette behovet bare vil bli større den kommende tiden. Det er derfor nødvendig å se på hvilke typer kraft som kan inngå i en så bærekraftig energimiks som mulig. Frem til Europa er fullstendig over på fornybart mener AUF at kjernekraft kan være et egnet alternativ til denne miksen.

For AUF er det viktig å alltid jobbe for at energiproduksjon foregår på en så trygg måte som mulig. Derfor mener AUF det er viktig å styrke forskningen på thoriumdrevne kjernekraftverk og på nye former for kjernereaktorer, som for eksempel ADS-reaktorer. AUF mener dersom kjernekraft skal være et godt energi-alternativ også i fremtiden er det viktig at sikkerhet og bærekraftsperspektivet er av høy prioritet.

I dag er det flere ubesvarte spørsmål rundt utvinning og bearbeiding av thorium, disse mener AUF det er viktig å få gode, forskningsbaserte svar på. Dersom slike svar fremkommer, og verden etterspør Norsk thorium, bør Norge utrede muligheten for å utvinne denne ressursen, på lik linje med andre mineraler.

AUF vil:

- At kjernekraft i Europa kan være et egnet supplement inntil det er utbygd tilstrekkelig med fornybare energikilder.
- Styrke forskningen på Thoriumdrevne kjernekraftverk.
- Styrke og støtte oppunder forskning på nye former for kjernereaktorer, som for eksempel ADS-reaktorer eller fusjon-teknologi.

Andre energikilder

Det finnes mange muligheter innenfor fornybar energi. AUF mener vi må prioritere forskning og utvikling for å kunne bli ledende på nye former. Det er viktig at satsingen på fornybar energi er en bred satsing. De forskjellige formene for fornybar energi har forskjellige bruksområder og ikke minst kan benyttes forskjellige steder.

AUF vil:

- Legge til rette for etablering av nye batterifabrikker i Norge, spesielt i områder med mye uregulerbar kraft.
- Se på muligheten for å utvinne og produsere geotermisk energi for å fase ut energien produsert av olje.
- Legge til rette for bruk av geotermisk varme til oppvarming av bygg.

- Gi støtte til prosjekter som satser på nye teknologier som saltvannsenergi, bølgeenergi og tidevannsenergi.
- Gi mer støtte til forskning på fornybar energi både i Norge og i lav- og mellominntektsland.

Redaksjonskomiteen for innkomne uttalelser sin innstilling til landsmøtet:

Vedtas

3: AUFs 10 skattekrav til Arbeiderpartiets landsmøte

De siste tiårene har de sosiale forskjellene vokst dramatisk i Norge. Denne utviklingen blir også forsterket av en usikker og uoversiktlig verdenssituasjon, hvor de mange internasjonale krisene rammer spesielt hardt de som allerede har minst fra før. I møte med krisene og den voksende ulikheten er det viktigere enn noensinne med sosialdemokratisk omfordelings- og velferdspolitik.

Når vi står overfor en økonomisk situasjon hvor et samlet miljø med samfunnsøkonomer advarer om at pengebruk i den overopphetede Norske økonomien vil heve rente- og inflasjonspresset, mener AUF at det er Arbeiderpartiets ansvar å føre en ansvarlig økonomisk politikk hvor man øker skattene for de med mest og dermed reduserer presset på økonomien. Dette vil gi et større handlingsrom for å gjøre større velferdsgrep som sikrer de delene av befolkningen som er hardest rammet i form av sterkere velferdsordninger.

Derfor krever AUF at Arbeiderpartiet går inn for en mer offensiv skattepolitikk som utjevner sosiale forskjeller, styrker velferdsstaten og bidrar til en sunnere Norsk økonomi!

AUF krever at Arbeiderpartiet:

1. Innfører en generasjonsskatt ved mottakelse av store formuer.
2. Innfører et ytterligere topptrinn til dagens inntektsskatt og reduserer inntektsskatten til de som tjener under 600 000 ,- i året, og øker inntektsskatten for alle med over 600 000,- i årlig inntekt.
3. Fjerner kommunenes mulighet til å nedjustere satsen i formuesskatten.
4. Innfører flere trinn i formuesskatten med nye satser.
5. Øker selskapsskatten
6. Øker satsen i utbytteskatten slik at den samsvarer med den høyere trinns skatten.
7. Avskaffer skjermingsfradraget for beskatning av utbytte.
8. Fjerner rentefradraget på investeringsboliger og verdsette formuesverdien av investeringsboliger til 100 %
9. Gir kommunene mulighet til å innføre egne eiendomsskattetak for investeringsboliger og fritidseiendommer
10. Innfører nasjonal eiendomsskatt der inntektene tilfaller kommunen

4: En mer effektiv jernbanesektor i offentlig regi

Tog er viktig for transport av folk og varer i store deler av landet. Det er en effektiv og klimavennlig transport metode som AUF mener burde bli utviklet og styrket.

Høyreregjeringens reformer for å privatisere og splitte opp jernbanesektoren har svekket vyene for en offentlig styrt utvikling av jernbanen i Norge, og ansatte melder om dårligere koordinering av ressurser, tog, personell, og at selskapene blir mer preget av rivalisering enn samarbeid.

Forsikringshensyn gjør at virksomheter ikke ønsker å bidra på andres områder. Gjennom overdreven oppsplitting og privatiseringsiver har det blitt dårligere koordinering av ressurser, tog og personell. EØS-avtalen er misbrukt til støtte for dette, framfor å utnytte handlingsrom i EØS-avtalen. Selskaper og etater blir mer preget av rivalisering enn samarbeid for å utvikle tog virksomheten i Norge. Denne tendens kan bli forsterket med Jernbanedirektoratets forslag til deling mellom Vy og Flytoget. AUF mener, i likhet med Transportøkonomisk institutt og andre fagmiljøer, at denne utviklingen må snu med mer samarbeid og kvalitetssikret utredning slik at vi kan ha en effektiv og offentlig styrt styrking av jernbanesektoren i Norge.

En utfordring innen jernbanesektoren er begrenset kapasitet på mange strekninger og stasjoner. En av de største flaskehalsene på det norske jernbanenettet er Oslotunnelen, hvor det er et enormt behov for større kapasitet. I dag bruker mange selskaper denne tunnelen, inklusive de to statseide togselskapene Vy og Flytoget, uten at de samarbeider for å bruke kapasiteten optimalt. Vi er enig med jernbanens fagorganisasjoner i at en samlet styring, finansiert av trygge offentlige midler og underlagt demokratisk kontroll er det beste for jernbanen, og at dette best sikres gjennom offentlig eierskap. Vi forventer derfor at regjeringen følger dette opp med handling. Oppsplittingen av trafikken på Østlandet må også stanses så snart som mulig.

AUF vil:

- At jernbanesektoren skal være drevet i offentlig regi.
- At regjeringen skal reversere høyreregjeringas oppsplitting av jernbanesektoren.
- At regjeringen skal jobbe for en mindre kompleks jernbanesektor ved å samle drift av togtrafikk, vedlikehold av togmateriell, infrastrukturfunksjoner, eiendom, renhold, billettsalg og servicetjenester, og andre områder som ble skilt ut fra NSB og jernbaneverket til ett statlig jernbaneselskap.
- At driften av persontrafikken på Østlandet ikke skal deles opp og at Vy fortsatt skal være samlet operatør.
- At regjeringen sikrer en samlet og effektiv togtrafikk på østlandet, med å slå sammen Vy og Flytoget.
- At det fortsatt skal være høy kvalitet på togturer til og fra Oslo Lufthavn.
- At handlingsrommet i EØS-avtalen må utnyttes bedre innen jernbane.

5: Behandling og oppfølging av transpersoner

I Norge i dag er det mangel på kunnskap og tilbud om og for transpersoner. For AUF er det viktig at alle skal være trygge og få de medisinske tilbudene de trenger.

Spesielt i distriktene er det lite tilgang til ressurser, det må endres, og alle må ha et tilbud ved sitt helseforetak.

Det er også stor mangel på kompetanse innenfor feltet. Oslo har en helsestasjon for kjønn og seksualitet der man kan få informasjon og hjelp til å få behandling. Dette tilbudet er kun tilgjengelig for de som er folkeregistrert i Oslo og er det eneste tilbudet av sin sort i landet. Slike tilbud for behandling, rådgivning og oppfølging er en viktig ressurs for transpersoner og et slikt tilbud bør være tilgjengelig i samtlige helseforetak.

Det finnes lite forskning på kjønnsinkongruens og overlapp til andre psykiske lidelser, som gir både pasienter og helsepersonell mindre sikkerhet i diagnosene de setter.

Det er i dag ikke nok kunnskap om årsakene til kjønnsinkongruens, og AUF ønsker at det satses på mer forskning på feltet.

Det finnes lite kunnskap om behandling av ikke-binære, og disse får i dag ikke tilbud om behandling ved NBTK. AUF mener derfor det må settes igang forskningsprosjekter på behandling av ikke binære, slik at vi sikrer et likeverdig tilbud for alle som sliter med kjønnsinkongruens.

AUF vil:

- At alle kommuner skal ha tilgang på en helsestasjon med kompetanse på seksualitet og Kjønnsideidentitet.
- At det skal være minst et sykehus med behandling for folk med kjønnsinkongruens i alle regions helseforetak.
- At hormonbehandling av mennesker med kjønnsinkongruens bør være et tilbud i alle helseregioner eller helseforetak.
- At rikshospitalet sitt 'monopol' på behandling av pasienter med kjønnsinkongruens skal fjernes.
- At medisinsk behandling for transpersoner skal kunne gis fra en alder av 16 år, etter en psykologisk undersøkelse.
- At Norge skal ha lover som gir barnevernet rett til å gripe inn i familier der barn nektes å utøve sin kjønnsideidentitet etter Canada sitt eksempel.
- Bevilge penger til forskning på overlapp mellom kjønnsinkongruens og andre psykiske lidelser, for å unngå feilbehandling.
- Starte forskningsprosjekter på behandling av ikke-binære, for å sikre et likeverdig tilbud til alle som sliter med kjønnsinkongruens.
- Innføre et tredje kjønnsalternativ.
- At det opprettes en klageinstans utenfor NBTS for de som har fått avslag på søknad om behandling av kjønnsdysfori.
- Sikre forutsigbar drift og økt støtte til skeive organisasjoner.
- Gjennomføre flere levekårsundersøkelser blant skeive inkludert transpersoner.

6: En mer bærekraftig klesindustri

Reparasjon

Klimakrisa er vår tids største utfordring. Klesindustrien står for enorme klimagassutslipp, og industrien er et stort hinder for å klare det grønne skifte. Klær og sko er de to varegruppene der det norske forbruket øker mest over tid. Dagens tekstilindustri står for 8% av de globale utslippene av drivhusgasser. Industrien slipper ut mer enn flytrafikk og sjøfart til sammen, produserer 20% av verdens avfallsvann, et lastebillass med klær forbrennes eller kastes hvert sekund og en halv million tonn mikrofiber slippes ut i havet årlig.

Formålet er å gjøre det økonomisk gunstig for klesindustrien å selge klær med lang holdbarhet.

AUF vil:

- Det må bli billigere å reparere enn å kjøpe nytt.
- Bygge opp en hel næring rundt reparasjon av varer.

Bruk og kast-samfunnet

Klesindustrien er sentral i hverdagen, men er også blant klimaverstingene. Norge har et ansvar for at det skal være enkelt å kunne velge de bærekraftige løsningene, som gjenbruk, reparasjon og reduksjon av svinn. AUF vil alltid stå i bresjen for en klesindustri med minimale utslipp og verdige arbeidsforhold.

AUF vil:

- Fjerne moms på reparasjoner og utleie av klær, tur- og sportsutstyr, verktøy, elektronikk.
- Utvide reklamasjonsretten.

- Innføre en kleskastelov for næringslivet, og kreve at klesbutikker i Norge har systemer for å ta imot klær som skal kastes.
- Innføre tydelige krav om bærekraft ved offentlig innkjøp av klær og tekstiler, og legge til rette for leie av klær i det offentlige.
- Gradere klær etter deres holdbarhet og kvalitet.
- At det skal lages nasjonale regler og krav til klesmarkedet i Norge. Alle internasjonale kleskjeder som ønsker å etablere seg i Norge må fylle disse kravene.

Forskning for en mer bærekraftig klesindustri

Forskning er ein heilt essensiell del av løysningen på klimautfordringene, dette gjelder også for problemene i klesindustrien. AUF vil ha et bredt faktabasert grunnlag for å kunne utvikle framtidens politikk. Vi ønsker derfor å kunne satse på forskning innanfor klesindustrien.

AUF vil:

- Bevilge flere midler til forskning på nye materialer som erstatning for skinn, og gjøre det billig og tilgjengelig.
- Bevilge flere midler til forskning som gjør dagens klesindustri mer miljø- og klimavennlig, og som sikrer en god dyrevelferd.
- I en større grad bruke Fiskeskinn fra oppdrettsnæringen i produksjon av f.eks. klær og sko.
- Ha en helhetlig gjennomgang av regelverket for hvem som har rett til å gjennomføre reparasjoner av elektronikk.

7: Bærekraftige primærnæringer

Primærnæringene er grunnmuren i det norske samfunnet. Over hele landet lever mennesker og lokalsamfunn av å høste av naturen og drive matproduksjon.

Næringer som landbruk og fiskeri er hjørnesteiner i det norske samfunnet og må gis høy politisk prioritet. Primærnæringene har en egenverdi som sørger for matsikkerhet til befolkningen, opprettholder den spredte bosettingen i landet vårt og skaper arbeidsplasser over hele landet. Det er viktig at en større del av matproduksjonen i Norge blir bearbeidet i Norge, og at ressurser skaper ringvirkninger lokalt.

Rettferdige lønnsvilkår for norske bønder

Å ha et bærekraftig og levedyktig landbruk er svært viktig. I dag arbeider omtrent 40 000 mennesker i Norge som bønder. Bønder som langs hele landet jobber lange dager og sene kvelder for å forsørge folk i hele landet med gode norske råvarer. Over flere år har bøndene følt seg nedprioritert som yrkesgruppe. AUF mener det er på tide at bøndene får en tryggere arbeidshverdag med en anstendig lønn de kan leve av. Innføring av en inntektskompensasjon for de årene produksjonen går dårligere vil skape mer forutsigbarhet. Dersom vi også i fremtiden skal ha norske bønder i hele landet, er det viktig å spille på lag med arbeiderne, og skape en fremtid for bøndene som føles både trygg og forutsigbar.

AUF vil:

- At bøndenes samfunnskritiske rolle skal anerkjennes i lovverket, og at en anstendig lønn skal ligge til grunn ved landbruksoppjøret.

- Utrede forhandlingsordningen mellom landbruksorganisasjonene og staten, samt konsekvensene den har for norsk økonomi.
- Regionalt differensiere avlingsskadekompensasjonen, for å sikre produsentene en anstendig likviditet til løpende driftskostnader og lønn.
- Legge til grunn at insentivordninger i landbruket skal differensieres etter brukets størrelse og inntektsmuligheter, for å ivareta små og mellomstore bruk.

Dyrevelferd

Dyrevelferd og bærekraft er blitt stadig et stadig større fokus også innenfor primærnæringene. Et viktig mål for hvor godt et samfunn er hvordan man behandler dem som ikke har en stemme, deriblant dyrene. Dyr har en egenverdi og at hold av dyr skal følge strenge retningslinjer. AUF mener det skal bli lettere for befolkningen å ta trygge, miljøvennlige og dyreetiske valg.

De siste årene har det blitt avdekket en rekke brudd på dyrehold hos store matprodusenter i Norge. De fleste sakene blir henlagt fordi Mattilsynet ikke har kapasitet til å følge opp. Nedprioriteringen av Mattilsynet var et av den tidligere regjeringens urettferdige kutt. AUF vil styrke Mattilsynet slik at de kan drive hyppigere kontroll og tilsyn av de aktørene som trenger det.

AUF vil:

- Bevilge mer penger til Mattilsynet slik at de har mulighet til å sikre god dyrevelferd.
- Stille strengere krav til norsk matproduksjon, ved å kreve sunnere raser, mer plass, bedre luft og tilgang på dagslys, særlig for kyllinger.

Bærekraftig landbruk

AUF ønsker et enda mer bærekraftig landbruk, med en storstilt investering i miljøvennlige maskiner, og bygg, sett i sammenheng med hele samfunnets grønne skifte. Det er viktig at også landbruket er med inn i det grønne skiftet og klarer å omstille seg i takt med resten av samfunnet. Derfor ønsker AUF mer forskning på bærekraft i landbruket og bevilge subsidier til bedrifter som satser på slike grønne løsninger.

AUF vil:

- Gi mer støtte til forskning og prøveprosjekter som jobber for å gjøre landbruket mer bærekraftig.
- Investere i miljøvennlige driftsbygninger og maskineri.
- Lage en langsiktig landbruksplan som blant annet inneholder planer for å unngå kriser i landbruket forårsaket av klimaendringer.
- Subsidiere bedrifter som satser på grønne løsninger innenfor det norske landbruket.
- Øke avgiften på utenlandsk kjøtt, der pengene går til finansiering av klimavennlige tiltak i landbruket og til å redusere prisen på plantebaserte alternativer.

Fiskeri

I flere årtusen har ressursene i havet vært livsgrunnlaget for lokalsamfunn langs hele Kyst-Norge. Våre naturgitte ressurser i havet skal nå brukes til å bygge landet videre. Norge vil være avhengig av innovasjon og ny teknologi for å beholde vår verdensledende posisjon innenfor fiskeri- og havbruk. Bærekraftig utvikling skal ligge til grunn i absolutt alle deler av samfunnet, også fiskerinæringa.

AUF vil:

- Stille krav om utslippskutt til fiskefartøyene gjennom fiskerikonsesjoner.
- Sette mål om nullutslipp i fiskerisektoren innen 2035.
- Opprette et eget omstillingsfond for fiskerinæringa for fornying av fiskeflåten.
- Gjennomgå fordelingen av midlene fra Havbruksfondet, og øke kommunenes andel av inntektene fra fondet.
- Styrke havbruksutdanninger i tråd med næringens behov på fagskole-, høyskole- og universitetsnivå.
- Utvikle og forbedre kampen mot fiskeri- og miljøkriminalitet.
- Utarbeide en ny kvotemelding som gir forutsigbarhet for fiskerinæringen, og sikrer bosetting, aktivitet og lønnsomhet langs hele kysten.
- Ivareta Norges fiskeriinteresser i kvoteforhandlinger med andre land.
- Arbeide for mer likestilling i fiskerinæringen ved å etterstrebe kjønnsbalanse, samt å slå ned på seksuell trakassering.

Oppdrett

Oppdrettsnæringen er en næring i vekst, og det er en næring som Norge kommer til å bli mer avhengig av i tiden fremover. Allikevel så er det flere utfordringer. Utslipp, forurensing og arealkonflikter. Det må tas grep for å sikre balanse mellom utbygging av oppdrett og de negative konsekvensene av det. AUF mener det er viktig å sørge for at oppdrettsnæringen også kan være en viktig næring i fremtiden som skaper store inntekter for landet vårt, men da er det viktig at også oppdretten gjør bærekraft og miljø til en klar prioritet.

AUF vil:

- Utfase åpne merder innen 2030.

- Investere i utvikling av klimavennlig og selvforsynt fiskefôr.
- Prioritere utvikling av oppdrettsnæringen i allerede utbygde havområder, framfor utvidelse i nye, samt prioritere innfasing av mer miljøvennlige løsninger.
- Stille krav til utslippskutt gjennom hele verdikjeden fra oppdrettsnæringa, og en strengere arealfordeling i konsesjonsregelverket.

8: Fulltidsstudenten - og like muligheter til alle

AUF mener at alle studenter skal kunne studere på heltid. Mange studenter er avhengig av en inntekt i tillegg til studielånet. Dette gjør at studenters økonomiske situasjon kan være til hinder for utdanningen. Dermed oppfylles ikke prinsippet om like rettigheter til utdanning for alle studenter i Norge. For å sikre at alle har like gode økonomiske vilkår over tid, vil AUF indeksregulere studiestøtten.

Mange studenter risikerer hvert år å ikke få tilbud om studentbolig. Dette godtar ikke AUF. Studentboliger er et konkret og målrettet virkemiddel for å sikre lik rett til utdanning. Vi mener at fellesskapet må stille opp og sørge for at vi bygger nok studentboliger, og at alle som vil får tilbud om å bo i en studentbolig. Målet er at det skal være 20% dekningsgrad nasjonalt innen 2025 og på sikt sørge for 75 prosent dekning av studentboliger.

Arbeid gir økonomisk trygghet. Med en allerede trang studentøkonomi er det viktig at studenter som blir syke, permitterte eller mister jobben sikres inntekt og rask hjelp på lik linje med resten av norske arbeidstakere. Så lenge det er en politisk vilje til at studenter skal jobbe ved siden av studiene, er det viktig at også de samme sikkerhetsnettene ligger tilgjengelig.

AUF vil:

- Gradvis øke andelen studiestøtte som blir omgjort til stipend med mål om at 60 prosent skal dekkes av stipendet.
- Øke studiestøtten til 2G og utvide studiestøtten til 12 måneder.
- At konverteringsordningen skal endres til slik den var før Solberg-regjeringens endring i 2019.

- Det skal oppnås 20% dekningsgrad av studentboliger innen 2025.
- At studentenes bo- og pendlebehov må være en del av byplanleggingsprosesser.
- At alle studentsamskipnader skal ha tilstrekkelig antall universelt utformede studentboliger.
- At det skal strebes mot at alle nye studentboliger skal være nullutslipps eller plussbygg.
- At studentboliger skal defineres som et eget arealformål i Plan- og bygningsloven.
- Øke tilskuddsandelen til prosent av kostnadsrammen for å gjøre studentboliger billigere.
- At kommunen og fylkeskommunen skal tilrettelegge for en effektiv og enklere prosess for studentboligbygging.
- Gi statlig støtte øremerket til vedlikehold av studentboliger.
- At studenter skal få like rettigheter som andre arbeidstakere når de blir sagt opp.
- At studenter skal sikres like rettigheter på dagpenger som øvrige arbeidstakere.

Studiestøtte også til internasjonale studenter

Det er en del internasjonale studenter som går studier på universitet som undervises på norsk. I dag får disse studentene ingen støtte fra lånekassen. AUF vil alltid bygge under gratisprinsippet som en av våres grunnpilarene i norske skoler. Derfor mener vi at disse studentene som går studier på norsk og har større sannsynlighet for å bli i Norge skal få støtte fra lånekassen på lik linje med norsk statsborgere.

AUF vil:

- At internasjonale studenter som går studier på norsk skal få støtte fra lånekassen på lik linje med norske statsborgere.
- Reversere kuttene i støtten til norske studenter i utlandet som ble vedtatt i Statsbudsjettet for 2023.

Studenthelse

Studenters psykiske helse blir gjennomgående nedprioritert. I følge FHI har mer enn én av fire studenter alvorlige psykiske plager. Samme undersøkelse viser også at én av fem studenter har tenkt på å ta sitt eget liv. Det er vi nødt til å gjøre noe med. Vi må bli bedre på forebygging av psykiske plager, og tilby bedre helsehjelp hvis plagene er oppstått.

Det er også nødvendig med et løft for kronisk syke studenter. I dag er prosessene for å sikre seg økonomisk støtte til studiene for omstendelige, og det er derfor et behov for å effektivisere og forenkle disse.

Et sunt kosthold og en aktiv livsstil er viktig for god livskvalitet og for å forebygge livsstilssykdommer. Med en trang studentøkonomi kan det være vanskelig å ta sunne valg. AUF vil derfor jobbe for at det skal bli billigere og enklere å leve sunt som student. Vi ønsker også å tilby studenter et gratis måltid om dagen, samt informasjon om hva et sunt kosthold innebærer. Vi må også styrke den organiserte studentidretten.

AUF vil:

- Se på de økonomiske mulighetene studenter med kronisk og langvarige sykdommer har, og hvordan dette påvirker helse, kosthold

og studiehverdagen.

- Utrede tiltak for å motvirke de uønskede økonomiske konsekvensene kroniske og langvarige sykdommer har for studenter.
- Satse ytterligere på forebyggende tiltak for studenters psykiske helse, blant annet arbeid mot ensomhet.
- Bevilge mer støtte til Studentskipnadenes helsetilbud.
- Styrke kompetansen om psykisk helse på utdanningsinstitusjonene.
- Sikre at kommunene har et helsetilbud som tar høyde for antall studenter, og dermed har økt grad av helsetilbud tilgjengelig for studenter i de store studentbyene.
- At alle studenter får tilbud om en sunn gratis frokost på studiestedet.
- At alle studenter skal få tilbud om kurs i kosthold og trening.
- Gi midler til studentsamskipnadene øremerket til flere treningssentre.
- Satse på utendørs treningstilbud for studenter.
- At alle studenter skal få tilbud om lavterskel idrettstilbud ved studiestedet.

Studenter med barn

Vi mener at alle skal ha lik rett til utdanning. Dette gjelder også studenter med barn. Studenter med barn opplever store vanskeligheter særlig knyttet til økonomi, og dårlig tilpasning av studieløpet.

Det oppleves også en forskjell mellom adopterte og biologiske barn. Derfor skal det gjøres en endring i lovverket slik at også foreldre med adopterte barn får like rettigheter. Det bør gjøres enklere å kombinere familielivet og studier. Lettelser og tilpasninger, vil samtidig kunne gjøre det mer attraktivt å få barn i tidlig alder.

AUF vil:

- At studenter med barn skal få opptjening til foreldrepermisjon.
- At studenter med barn skal ikke miste foreldrestipend dersom ektefellen eller samboeren tar ut foreldrepermisjon.
- At universiteter i større grad skal legge opp plan for standardiserte tilpassede løp for studenter med barn.
- At det skal gis like rettigheter for studenter med adopterte barn som med biologiske.

Grønn akademia

Norske studenter er en del av løsningen på klimakrisen. Norske studenter og akademia må være med på det grønne skiftet og veien mot et nullutslippssamfunn. I tillegg har Norge har et moralsk ansvar. Vi har tjent oss rike på olje og gass. Nå må vi ta i bruk våre ressurser til å realisere det grønne skiftet gjennom belønning av grønn forskning, og en vridning vekk fra miljøfiendtlig forskning.

AUF vil:

- At det skal legges konkrete handlingsplaner for reduksjon av klimagassutslipp innen høyere utdanning med mål om klimanøytralitet i 2030.
- At det skal legges større fokus på bærekraft i norske utdanninger der det lar seg gjøre.
- At dersom institusjonene forvalter fond, skal disse være fossilfrie.
- At alle utdanningsinstitusjoner skal etablere godt merkede resirkuleringsstasjoner.
- At i etiske retningslinjer og innkjøpsavtaler skal klima og bærekraft være en avgjørende faktor.

- At alle nybygg skal møte nullutslippsstandarden og være miljøsertifiserte etter anerkjente sertifiseringsordninger. Ved rehabilitering skal det, så langt det lar seg gjøre, pusses opp til beste miljøstandard.
- At det skal gjøres lettere for utdanningsinstitusjoner å søke om finansiering til isolering av trekkfulle bygg.
- At det skal etableres nye finansieringsordninger for grønn forskning som omfavner både nasjonale bedrifter, og internasjonale bedrifter som utvikler teknologi til gunst for Norge.
- At Norsk utdanningssektor skal ikke inngå avtaler med petroleumsselskaper eller andre aktører som ønsker å forske på utvidet bruk av olje og fortsatt oljeleting.

Høyere utdanning og videreutdanning i by og land

For å motvirke sentraliseringen i samfunnet, er det viktig at muligheter for høyere utdanning finnes i distriktene. Tilbudet må ses i sammenheng med det lokale arbeidslivets etterspørsel etter kompetanse. Tilbudet for etterutdanning må også ses i sammenheng med både lokalt arbeidsliv, og samfunnets behov for kompetanse i nye grønne næringer. Dette må komme både de som er i og utenfor arbeidslivet til gode.

AUF vil:

- Sørge for at det er mulig å studere over hele landet, blant annet gjennom økt digitalisering.
- At det skal være studiesteder i alle deler av landet, både universiteter, høyskoler, og fagskoler.
- Sørge for at utdanninger som er viktige for velferdsstaten finnes over hele landet, og utdanningsmulighetene finnes i nærheten av der de skal jobbe.

- Sørge for at det er studiesteder nært der kompetansen trengs.
- At innenfor oppdrett, hvor kompetansen skal skapes og utvikles ved kysten, skal det forskes mer på bærekraftig utnyttelse av ressursene i havet.
- At innenfor industrien, hvor det skal være et tett samarbeid mellom næringslivet og utdanningsinstitusjonene, må det forskes på grønne løsninger og utvikling av nye grønne næringer.
- Sørge for desentraliserte praksisplasser for studier med praksis.
- Legge til rette for etter- og videreutdanning mens en er i jobb for å øke kompetansen i arbeidslivet.
- Gi lønnskompensasjon for etter- og videreutdanning.
- Legge til rette for at arbeidsledige og permitterte gratis kan ta etter- og videreutdanning slik at de stiller sterkere i jobbmarkedet.

Opptak til høyere utdanning.

Dagens opptakssystem har flere ulemper med seg. Unge mennesker bruker flere år av livet sitt på å ta opp fag, vente på alderspoeng, og i tie-break-situasjoner, er det fødselsdatoen din som bestemmer om du kommer inn på et studie eller ikke. Dette mener AUF er uhensiktsmessig og må gjøres noe med.

Dette gjelder spesielt på profesjonsstudier, som psykologi og medisin. Disse studiene opplever skyhøye inntakskrav, blant annet som følge av få studieplasser, og uhensiktsmessige poengordninger. disse tar ikke inn studentens personlige egnethet for yrket, noe som er særs relevant i disse studiene. Dette forårsaker at mange velger å ta medisinutdanning i utlandet, og skaper en unødig legemangel i Norge. Dette vil AUF løse med de følgende tiltakene.

AUF vil:

- Gjennomføre prøveprosjekt med intervju og motivasjonsbrev ved studieretninger med høye inntakskrav.
- Utrede nye inntaksordninger til høyere utdanning, med mål om økt aktivitet og kompetanseutvikling.
- Utrede å erstatte alderspoeng med mer relevante erfaringspoeng, og/eller andre ordninger som bidrar til økt aktivitet og kompetanseutvikling.
- Benytte kjønnspoeng i typiske kvinne- og mannsdominerte yrker.
- At i en “tiebreak”-situasjon i opptak til høyere utdanning skal studieplassen utdeles på tilfeldig grunnlag heller enn etter fødselsdato.
- Investere midler i prøveprosjekt med alternativt opptak ved profesjonsstudium for medisin- og psykologi med mål om å utrede den beste formen for alternativt opptak.
- Øke antall studieplasser på profesjonsstudiene i medisin og psykologi i Norge.
- Opprette profesjonsstudium i medisin på Universitet i Stavanger.
- Opprette profesjonsstudium i medisin og psykologi ved flere universiteter, og høyskoler i Norge.

9: Et sosialdemokratisk Norge

Valget 2021 ga en ny retning for Norge. Etter åtte år med Høyre-politikk som økte forskjellene, prioriterte de rikeste og ikke kuttet klimagassutslipp er det endelig ei Arbeiderparti-ledet regjering som styrer landet. Valget i 2023 blir et retningsvalg for lokalsamfunnene våre, og skal man få gjennom en kraftig sosialdemokratisk retning for hele landet vårt bør kommune og fylkestingene våre styres av Arbeiderpartiet.

De store utfordringene vi står overfor kreves at vi løser de både globalt, nasjonalt og lokalt. Det er i kommunene våre at klimakuttene skal gjennomføres, det er ansatte i velferden vår som skal gi folk trygge liv og det er der unge bor vi må sørge for at vi får like muligheter som generasjonene før oss. Vi skal bygge et Norge hvor ulike mennesker har like muligheter. Skal vi klare dette må Arbeiderpartiet levere på både grønn og rød politikk.

AUF skal være en premissleverandør fram mot og under kommunevalget og fylkestingsvalget. Vi skal være det ungdomspartiet som har flest unge kandidater på listene og mest gjennomslag i partiprogrammene. Vi skal være en tydelig stemme for vår felles framtid.

Valget i 2023 skal vinnes gjennom en ambisiøs klimapolitikk og radikal omfordelingspolitikk. Dette skal vi gjøre sammen med våre alliansepartnere i fagbevegelsen, miljøbevegelsen og alle andre som ønsker et sterkt sosialdemokratisk Norge.

AUFs 10 prioriteringer til kommune- og fylkestingsvalget:

1. Alle kommuner og fylker skal ha klimabudsjett og klimaregnskap som er oppe til behandling hvert år med mål om å kutte utslippene på nivå med våre klimaforpliktelser.
2. Skolehelsetjenesten skal være tilstede på skolen hver eneste dag.

3. Innføre læreplassgaranti i alle fylker. Det skal være krav om lærlinger ved alle kommunale foretak.
4. Senke prisene og øke avgangene på buss, båt, trikk og tog.
5. Alle kommuner og fylker skal ha tydelige handlingsplaner for å forebygge rasisme og hat mot lhbt+personer.
6. Alle kommuner har prosjekter med sosial boligbygging, bygger flere boliger og sørger for at unge kommer seg inn i på boligmarkedet.
7. Alle kommuner og fylker skal ha prøveprosjekt mot lekser og eksamen i skolen.
8. Gratis bind og tamponger på alle offentlige bygg i kommunen.

10: AUFs samarbeidsalternativ

Valget 2021 var et tydelig retningsvalg for Norge. Flertallet ønsket mer omfordeling, klimakutt og muligheter for alle. Valget ga et sterkt mandat for venstresida i Norge. Før valget var AUF tydelige på at vi ønsket oss et rødgrønt regjeringsalternativ. SV valgte å forlate forhandlingene på Hurdalen og landet vårt fikk en Arbeiderparti-ledet regjering med Senterpartiet.

AUF mener at det er god sosialdemokratisk tradisjon å samarbeide med alle partier som ønsker et annet samfunn enn Høyre-siden. Derfor bør man samarbeide med partiene på venstresiden. Men i de store utfordringene vi står overfor i vår tid trenger man trygg styring med en flertallsregjering som drar i samme retning. AUF mener at et regjeringsprosjekt mellom SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet er fortsatt det beste alternativet for å nå klimamålene våre og få ned forskjellene. AUF vil sammen med fagbevegelsen jobbe for å realisere en rødgrønn-regjering.

AUF vil:

- Ha en rødgrønn regjering bestående av SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet.
- At man i kommune og fylkesting samarbeide med partiene på venstresiden.